

УДК 796.077.5
ББК 74.580.055

*Сергій Іващенко, Віктор Гузов,
Ігор Випасняк*

**ВПЛИВ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ПРОГРАМ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ
ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ НА ПОКАЗНИКИ ПЕРЕКЛЮЧЕННЯ УВАГИ
СТУДЕНТІВ**

У статті наводяться дані про вплив занять із професійно-прикладної фізичної підготовки на рівень переключення уваги в студентів старших курсів вищих технічних навчальних закладів.

***Ключові слова:** швидкість переключення уваги, індивідуальна професійно-прикладна фізична підготовка, студенти.*

В статті приводяться результати о впливннн занятій по професіонально-прикладной физической подготовке на уровень переключения внимания у студентов старших курсов высших технических учебных заведений.

***Ключевые слова:** скорость переключения внимания, индивидуальная профессионально-прикладная физическая подготовка, студенты.*

This article describes the results of the study the influence of professional-applied physical training to the level of performance switching attention from senior students of technical colleges.

***Key words:** attention switching speed, professional-applied physical training, higher education technical, performance level of work.*

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. Важливим напрямом наукових досліджень у нашій країні є пошук шляхів удосконалення державної системи підготовки спеціалістів для різних галузей народного господарства [2; 5]. З огляду на це наукові роботи, спрямовані на пошук способів оптимізації цієї системи з метою підвищення рівня її ефективності, ведуться і в наш час [7].

Сучасні умови виробництва вимагають застосування принципово нових схем організації процесу підготовки фахівців, а тому виключно актуальним у наш час вважається реалізація системи їх професійно-прикладної фізичної підготовки [3].

Робота виконана згідно з напрямом 3.1 “Вдосконалення програмно-нормативних засад фізичного виховання в навчальних закладах” та науково-дослідної роботи кафедри ТМФВ Національного університету фізичного виховання і спорту України “Теоретико-методологічні основи фізичного виховання і оздоровчої фізичної культури” (номер державної реєстрації 0111U 001733).

Результати аналізу даних, отриманих при вивченні сучасних вітчизняних та іноземних джерел наукової інформації, підтверджує думку про те, що пошук шляхів вдосконалення системи професійно-прикладного фізичного виховання молоді і в наш час залишається важливим напрямом науково-дослідної роботи [1; 6].

Виконання професійних обов’язків у межах більшої частини спеціальностей передбачає високий рівень фізичних навантажень, тому надзвичайно важливим є застосування для підготовки фахівців спеціальних професійно-прикладних програм фізичної підготовки з метою розвитку властивостей, потрібних для ефективної трудової діяльності [9].

Сучасними умовами виробничої діяльності зумовлюються високі рівні фізичних та психоемоційних навантажень на працівників, у зв’язку з чим вони потребують спеціальної фізичної і психологічної підготовки, яка б сприяла оптимізації процесу їх

пристосування до складних і небезпечних умов на робочих місцях [4; 10]. У цьому контексті важливим є розвиток здатності до переключення уваги [8].

Мета роботи – виявити вплив професійно-прикладної фізичної підготовки на здатність студентів технічних спеціальностей до переключення уваги.

Методи та організація дослідження. Під час проведення дослідження були застосовані такі методи:

✓ аналіз і синтез наукової інформації із сучасних вітчизняних і закордонних наукових джерел з питань професійно-прикладного фізичного виховання різних вікових категорій населення;

✓ анкетування та бесіда з респондентами;

✓ педагогічне спостереження, тестування, експеримент, методи математичної статистики;

✓ метод визначення показника переключення уваги.

Показник переключення уваги студентів розраховували за допомогою формули:

$$C = (S_o / S) \times 100, \text{ де}$$

S_o – кількість помилково оброблених рядків;

S – загальна кількість рядків в обробленій частині тестової таблиці.

Дослідження тривало з вересня 2010 року до червня 2011 року серед студентів гірничих спеціальностей старших курсів Донбаського державного технічного університету. Усього до участі в дослідженні було залучено 64 особи, яких розподілили на дві рівнозначні групи (по 32 особи в кожній).

Для студентів експериментальної групи була розроблена програма професійно-прикладної фізичної підготовки з урахуванням професіограми [6]. У контрольній групі студенти самостійно здійснювали фізичну підготовку.

У процесі виконання студентами обох експериментальних груп завдань, передбачених планом дослідження, у кожного з них здійснювали контроль показників переключення уваги. При цьому застосовували спеціальну методику, засновану на принципі використання коректурних тестів Бурдона. Застосування зазначеної методики здійснювали на початку періоду спостереження, у його середині та наприкінці.

При цьому в процесі виконання тестового завдання респонденти отримували завдання закреслювати визначені літери в парних і непарних рядках коректурної таблиці.

Студенти експериментальної групи реалізовували програми професійно-прикладної фізичної підготовки під періодичним контролем інструкторів із фізичного виховання.

Студенти контрольної групи займалися фізичною підготовкою самостійно без будь-якої системи.

Розробка індивідуальних програм професійно-прикладної фізичної підготовки для студентів експериментальної групи здійснювалась на основі вивчення показників їх фізичної підготовленості та стану здоров'я.

При визначенні показників переключення уваги студентів обох груп застосовували спеціальну систему оцінювання, яка дозволяла визначати кінцевий результат тестування в балах.

Максимальна кількість балів, яку можна було отримати при виконанні зазначених тестів, складала 100 балів.

Порівняння результатів виконання тестів з визначення показників переключення уваги в обох групах студентів проводили тричі за період спостереження.

Перше визначення проводили на початку періоду, друге – у його середині і третє – наприкінці періоду проведення експерименту.

Після цього здійснювали статистичну обробку даних, отриманих під час цього дослідження, і порівнювали остаточні результати виконання тестових завдань учасниками обох груп (експериментальної та контрольної).

Дані, які дозволяють визначити динаміку змін показників переключення уваги в студентів експериментальної й контрольної груп, були отримані під час трічі повтореного на різних етапах дослідження тестування. Для зручності підрахунків їх визначали за критерієм середніх значень кількості балів, набраних студентами в ході тестування. Отримані дані представлені в таблиці.

Таблиця 1

**Вплив професійно-прикладної фізичної підготовки студентів
на показники переключення їх уваги**

Етапи дослідження	Значення показника переключення уваги (бали)	
	Експериментальна група	Контрольна група
До початку експерименту	70,2 ± 2,4	70,3 ± 2,5
Середина періоду експерименту	76,4 ± 3,2	71,2 ± 2,6
Після завершення експерименту	85,5 ± 3,8	72,1 ± 2,7 ●

Примітка: ● – $P < 0,05$.

Як бачимо з даних, наведених у таблиці, у студентів, що займалися професійно-прикладною фізичною підготовкою під періодичним контролем викладачів фізичного виховання, показники переключення уваги були кращими, ніж у студентів контрольної групи, що займалися фізичною підготовкою самостійно.

Крім того, зважаючи на те, що вихідні значення показників переключення уваги в студентів обох груп були практично однаковими, динаміка покращення цих показників у процесі періоду спостереження була значно кращою в студентів експериментальної групи.

Така ситуація свідчить про те, що застосування індивідуальних програм професійно-прикладної фізичної підготовки сприяє розвитку в студентів старших курсів вищих технічних навчальних закладів показників переключення уваги як властивості, що має важливе значення для ефективності майбутньої трудової діяльності.

Висновки

У студентів гірничих спеціальностей старших курсів Донбаського державного технічного університету, які самостійно займалися фізичною підготовкою, показники переключення уваги протягом періоду спостереження залишалися практично незмінними.

У студентів експериментальної групи, для яких були застосовані програми професійно-прикладної фізичної підготовки, спостерігалось суттєве підвищення рівня показників переключення уваги на всіх етапах наукового спостереження.

Подальший пошук у цьому напрямі наукових досліджень доцільно проводити з метою обґрунтування й розробки індивідуальних програм професійно-прикладної фізичної підготовки студентів старших курсів вищих навчальних закладів іншого профілю.

1. Булатова М. М. Розвиток фізичних якостей / М. М. Булатова, М. М. Линець, В. М. Платонов // Теорія і методика фізичного виховання. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. – К. : Олімпійська література, 2008. – Т. 1. – С. 175–296.
2. Вацеба О. Проблеми сучасної теорії фізичного виховання як науки та навчальної дисципліни / О. Вацеба, Ю. Петришин // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / за ред. Єрмакова С. С. – Харків, 2001. – № 13. – С. 21–25.
3. Драчук А. Пріоритетні напрями фізичної підготовленості студентської молоді / Драчук А., Дуб І., Галайдок М. // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. в галузі фізичної культури і спорту. Вип. 6. – Львів : Вид. дім. “Панорама”, 2002. – Т. 1. – С. 225–229.
4. Заціорский В. М. Биомеханика двигательного аппарата человека / В. М. Заціорский, А. С. Аруин, В. Н. Селуянов. – М. : Физкультура и спорт, 1981. – 144 с.
5. Канішевський С. М. Науково-методичні та організаційні основи фізичного самовдосконалення студента / Канішевський С. М. – К. : ІЗМН, 1999. – 270 с.
6. Олійник М. О. Теоретичні і методичні основи управління фізичною культурою і спортом України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. і спорту : спец. 24.00.02 “Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / Олійник М. О. – К., 2000. – 18 с.
7. Операйло С. Актуальність і проблеми модернізації системи фізичного виховання / С. Операйло // Фізичне виховання в школі. – 2006. – № 1. – С. 3–5.
8. Методика статистической обработки медицинской информации в научных исследованиях / В. П. Осипов, Е. М. Лукьянова, Ю. Г. Антипкин [и др.]. – К. : Планета людей, 2002. – 200 с.
9. Пилипей Л. П. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів : монографія / Л. П. Пилипей. – Суми : ДВНЗ У АБС НБУ, 2009. – 312 с.
10. Приступа Є. Н. Становлення і розвиток педагогічних основ української народної фізичної культури : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук / Є. Н. Приступа. – Львів, 1995. – 50 с.

Рецензент: канд. пед. наук, доц. Презлята Г. В.

УДК 796.092.2

ББК 75.3

*Леонід Хананаєв, Аліса Загоруйко,
Олександра Якимечко, Юрій Хананаєв*

**ВІД МИКОЛИ ОЗОЛІНА ДО СЕРГІЯ БУБКИ
(ДО 105-ї РІЧНИЦІ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М.Г.ОЗОЛІНА)**

У статті висвітлено життєвий і спортивний шлях двох видатних спортсменів – чемпіонів (стрибки з жердиною) Миколи Георгійовича Озоліна (СРСР – Росія) і Сергія Назаровича Бубки (Україна), активних пропагандистів здорового способу життя.

Ключові слова: стрибки з жердиною, чемпіони, історія розвитку, рекорди.

В статье освещается жизненный и спортивный путь двух выдающихся спортсменов – чемпионов (прыжки с шестом) Николая Георгиевича Озолина (СССР – Россия) и Сергея Назаровича Бубки (Украина), активных пропагандистов здорового образа жизни.

Ключевые слова: прыжки с шестом, чемпионы, история развития, рекорды.

The article elucidate life and sport roads two famous sportsmen champions of pole-vaulting by Nikola Ozolin (USSR – Russia) and Sergey Bubka (Ukraine), active p propagandists of healthy lifestyle.

Key words: pole-vaulting, champions, history of development, records.

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. З давніх часів наші пращури, які поселялись біля річок, користувались жердинами для пересування плоскодонними човнами по річках і болотистих місцях під час полювання та при веденні домашнього господарства. Дерев'яні жердини гладко обстругували, шліфували. Довжина жердини залежала від глибини водойми. У сучасних умовах жителі малих річок України, зокрема басейну Дніпра, де течія не дуже швидка, широко і вміло кори-